Osobní reflexe ke dvacetinám
Ladislav Hejdánek
◆ poznámky, česky, vznik: 9. 5. 1947
◆ notes, Czech, origin: 9. 5. 1947

Osobní reflexe ke dvacetinám
Ladislav Hejdánek
◆ poznámky, česky, vznik: 9. 5. 1947
◆ notes, Czech, origin: 9. 5. 1947

9. května 1947

V předvečer svých dvacátých narozenin bych si chtěl přehlédnout výsledky vší své práce, ocenit je, a hlavně vytýčit si úkoly přes čas nejbližší i vzdálený.

Nedlouhý je přehled takových výsledků: oproti svým přátelům jsem nepochybně dále v mnohém směru; to však není ani tolik důležité, jako především ta skutečnost, že jsem mohl být nepoměrně pokročilejší, kdybych měl větší vytrvalost a silnější vůli při každé práci. –

Z jazyků ovládám vedle češtiny nejlépe jazyk anglický, potom němčinu a franštinu, ze starých latinu. Pokročilý jsem v ruštině, učím se řecky; jsem rozhodnut studovat polštinu a italštinu, a zbude-li mi ještě čas, tedy alespoň přehledně některé jazyky skandinávské, především norský a dánský. Také u španělštiny si dělám otazník.

Diskuse ve škole, ve vinohradském Sdružení čbr. ev. mládeže a hlavně ve středoškolském kroužku Akademické YMCA měly na mne neobyčejně blahodárný vliv; naučil jsem se vlastnímu myšlení a i moje vyjadřovací schopnost vzrostla. Nicméně v neposlední řadě je to i důsledkem některých vlastností přirozených, jestliže jsem už v kvartě reálného gymnázia přikročil k samostatnému, na škole a školním vyučování nezávislému studiu, v němž jsem opsal podivuhodnou dráhu tak, že na to vždy budu radostně vzpomínat. Od chemie vůbec přes chemii fysikální dostal jsem se k fysice a ovšem především k jejím moderním problémům. To byl základní krok, který mne přivedl k filosofii, o níž jsem do té doby nevěděl. Počal jsem vynikat logičností a upadal jsem tehdy do nebezpečí zesofističtění. Nicméně četba Masaryka a Rádla na mne mocně zapůsobila: zapustil jsem kořeny – a počal jsem s kritikou právě těchto filosofů. Vůbec kritičnost ve mně často až přebujela – ale konec konců byla to kritičnost; která mi ukázala, že sama nestačí. Začal jsem studovat vědecky, šlo mi poprvé o věc, kterou jsem chtěl proniknout, nestačilo mi už jen srovnávání ani hledání rozporů; chtěl jsem positivní známosti. A tehdy jsem přišel ke kardinální otázce: co je smyslem mého života? Nikdo mne na ni neupozornil, nikde jsem ji nenalezl ani formulovánu ani řešenu. Pustil jsem se do řešení, po mnoho měsíců jsem psal úvahy a traktáty, scházel jsem se s některými lidmi k diskusím, ale pořád jsem nebyl spokojen. Došel jsem k otázce predestinace, půjčoval jsem si theologické knihy, hádal jsem se s vinohradským vikářem a opravoval jsem si proti všemu přemlouvání a dokazování svůj křesťanský názor, který byl dosud jen naučený a přejatý. Budoval jsem si svůj světový názor. – Přišla revoluce a s ní i socialistický program. Šlo nejprve o pojetí svobody. Stále se opakující a hlavně neplodné diskuse v tisku mne nejprve ohromovaly svou bezvýsledností, pak mne naučily dívat se na kořeny. Začal jsem studovat marxismus a leninismus, a po vzoru Masarykově mi šlo nejprve o základy filosofické. Jsem však stále blíže přiváděn k otázkám sociologickým. Byl jsem nesmírně zahanben tou neschopností a bezmocí našich učenců postavit se proti marxismu. Vzal jsem si za jeden z předních úkolů nejbližších let, rozebrat marxismus filosoficky a porazit jej; ukázat, jak je vratký v noetice a jak nemožný v ethice. Dokázat, že není vůbec tak vědecký, jak je o něm stále tvrzeno.

Když jsem se rozhodoval pro studium universitní, volil jsem za svůj obor logiku a logistiku. Nebylo však spolehlivých profesorů na filosofické fakultě a tak jsem se dal raději zapsat na přírodní vědy, kde studuji především algebru. Jsem přesvědčen, že studium nejzákladnějších oborů, jako je theorie čísel a vztahů, počet množinový (grupy) apod., může mi dát více než

prázdné mluvení nedostatečných odborníků – filosofů. Nicméně po dosažení doktorátu z přírodních věd budu usilovat také o titul doktora filosofie, neboť mám na paměti trapné výtky, vznášené kdysi proti Rádlovi.

Nicméně stále mne jímají starosti, jak budu živ. Existuje pro mne – podle mé volby – jedna možnost: vysokoškolská profesura. Každý mne považuje za domýšlivého, řeknu-li mu svůj plán. Ale já vím, že nic jiného než vědecká práce mne nemůže uspokojit. Byl bych ochoten třebas i učení trpět – ale to má vadu. Trpěla by tím i má žena a celá rodina.

I na tuto věc je nutno myslit. A já na ni ani nepřestávám myslit z toho důvodu, že manželství pokládám za jednu z nejúžasnějších krás života. Myslím, že manželství může představovat vrchol duchovního sblížení dvou lidí – a nechtěl bych si to zkazit. Chci mít ženu inteligentní a vzdělanou, abych se s ní mohl radit o všech svých problémech; jinak bych ji nemohl pokládat za víc než za službu, určenou mimo to i k plození mých dětí. A velmi dobře rozumím Masarykovi, když požaduje naprostou věrnost. Ano, jen absolutní věrnost na obou stranách může být schopna přijmout požehnání. Ovšem, je málo takových dívek; rozhodl jsem se však, že je nutno ženu si vychovat, není-li možné ji nalézt.

Myslil jsem si vždy, jak je to skvělé být v cizí zemi. Poznal jsem, že mne vůbec nebaví cestování. Byl jsem v Anglii, ve Francii, v Belgii, jel jsem přes Německo a některé menší země. Avšak jediná věc, ze které jsem měl radost, byla ta úchvatná možnost mluvit v cizí zemi jejím vlastním jazykem, a druhá věc, poznat způsob myšlení tak vzdálených lidí. A ovšem, cesty způsobily i neobyčejné posílení mého antinacionálního a antiprovincionalistického způsobu myšlení. Nezajímaly mne však stavby ani památky; jen z pařížských boulevardů mám neprchající dojem šíře, volnosti a světla. Všude jsem však postrádal ticho pracovny. Snad i to mi pomáhá nalézt své poslání.